

Die genadeverbond in ons belydenisskrifte

S. Le Cornu

Ons lees op die volgende plekke van die verbond in die belydenisskrifte:

- i. NGB artikel 34
- ii. HK v/a 68, 74, 82, 101
- iii. DL 1.17; 2:8; 2.V2; 2.V4; 2.V5; 5.V1

Hierdie belydenisskrifte moet in sy geheel saamgelees en verstaan word. Netsoos Skrif met Skrif vergelyk moet word, netso moet belydenis met belydenis vergelyk word.

Voorstaanders van die voorwaardelike verbondsbeskouing (VVB) lê baie klem op veral HK v/a 74 waar ons bely "Vraag 74: Moet die jong kinders ook gedoop word ? Antwoord: Ja, aangesien hulle net soos die volwassenes in die verbond van God en sy gemeente ingesluit is."

Hieruit word dan afgelei dat alle kinders van gelowiges (kop-vir-kop) dus (verbonds)outomaties deur die bediening van die doop almal verbondskinders is.

Beteken dit dan nou dat elke gedoopte kind kop-vir-kop 'in die verbond van God en sy gemeente ingesluit is' ? Nee, die klem in hierdie v/a lê op die woorde 'net soos'. Die frase wat direk daarop volg verduidelik dit reeds wat met hierdie uitspraak bedoel word: "Ook aan hulle word nie minder as aan die volwassenes nie deur die bloed van Christus die verlossing van sondes en die Heilige Gees, wat die geloof werk, belowe."

Wat die Kategismus hier wil beklemtoon is dat die gemeente, die verbondelinge, die kerk van Christus nie net uit 'n groep 'volwassenes' bestaan nie, maar ook uit 'kinders'. Dit is goeie organiese verbondstaal.¹ Dit is hoe die Skrif te werk gaan, en ons belydenisskrifte volg dit na.

As NGB artikel 34 gelees word, dan kom dit nog duideliker na vore waarom ons belydenis hierdie taal gebruik:

Daarom verwerp ons die dwaling van die Wederdopers, wat nie tevrede is met die een doop wat hulle een maal ontvang het nie, en wat bowendien ook nog die doop van gelowiges se kindertjies veroordeel. Ons glo daarenteen dat ons hulle behoort te doop en met die teken van die verbond te beseël, net soos die kindertjies in Israel kragtens dieselfde belofte besny is as wat aan ons kinders gemaak is. *En, waarlik, Christus het sy bloed nie minder vir die reiniging van die gelowiges se kindertjies as vir die volwassenes vergiet nie.* Daarom behoort hulle die teken en die sakrament te ontvang van wat Christus vir hulle gedoen het, soos die Here in die wet beveel het ...²

Juis in antwoord teen die Wederdopers het die reformatore dit gestel dat God sy uitverkore kinders het nie net onder volwassenes nie maar ook onder kinders. Daarom moet die teken van die verbond ook aan hulle beseël word. Teenoor die Wederdopers wat die kerk beperk het tot volwassenes, bely die reformatore die verbondsmatigheid van die kerk, dat die kerk uit ou en jongmense, insluitende kinders bestaan.

As bogenoemde uitsprake in ons belydenis beteken dat Christus sy bloed vir 'al' die kinders (kop-vir-kop) gestort het en hul almal dus die belofte ontvang en deel van die kerk is, dan beteken dit dat Christus se bloed ook vir 'al' die volwassenes (kop-vir-kop) gestort is en almal ook die belofte ontvang en deel van die kerk is. Dit bring ons dan by universele versoening en verlossing deur Christus, in die lyn van Rome, die neo-ortodoksie en die arminiaanse teologie.

¹ Sien H. Hanko (*For Thy Truth's Sake. A Doctrinal History of the Protestant Reformed Churches*. Grandville, MI: RFPA, 2000: 367-375) vir 'n deeglike uiteensetting aangaande die organiese karakter van die verbond.

² Kursief bygevoeg.

Laasgenoemde word veral deur die DL verwerp as in stryd met die Skrif en belydenis. Sommige teoloë probeer 'n wig indryf tussen Dordt en die ander twee belydenisskrifte, maar Dordt het juis die NGB en die HK verdedig teenoor die Arminiaanse dwalinge.

Die DL is baie duidelik daaroor dat die verbond van God onvoorwaardelik is. Die term 'voorwaardelik' is al deur gereformeerde teoloë gebruik om te bedoel dat die gelowige 'verbondspligte' het en 'verbondsghehoorsaam' moet wees, wat nie 'n probleem is nie. Bavinck skryf al reeds in die begin van die 20ste eeu oor die problematiek van die term 'voorwaarde':

"In den eersten tijd spraken de Gereformeerden vrijmoedig van voorwaarden des verbonds (Calvijn, Gomarus, Maresius, Trigland, Voorrede van Statenvertaling vir NT, Voetius). Maar toen de natuur van het genadeverbond dieper ingedacht werd en tegen Roomschen, Lutherschen en Remonstranten moest verdedigt worden, voelden velen daartegen bezwaar en vermeden dit spraakgebruik (Olevianus, Junius, Coccejus, Cloppenberg, Witsius, Franken, a'Brakel, Comrie, Vitringa)" (*Gereformeerde Dogmatiek*, Kampen: Kok, 1967, deel 3, p.211).

Die Arminiane en ongelukkig sekere gereformeerde teoloë in die 20ste eeu het die term egter aanhou gebruik en anders gebruik as die ortodokse gereformeerde teoloë, om te bedoel dat sekere voorwaardes van die mens se kant in die verbond vervul moet word om sodoende die beloftes van die verbond te ontvang, nl. vergifnis van sonde, die Heilige Gees en die ewige lewe.

Die DL staan egter afwysend teenoor beide die term en inhoud van 'voorwaarde' asook dat die 'belofte van redding en verlossing' vir alle mense is.

In DL 2.8 staan daar die duidelikste uitdrukking vir wie Christus se bloed gestort is in die nuwe verbond:

Dit was immers die volkome vrye raadsbesluit, genadige wil en voorneme van God die Vader dat die lewendmakende en saligmakende krag van die uiters kosbare dood van sy Seun *al die uitverkorenes tot voordeel sal strek*. So het God slegs aan die uitverkorenes die regverdigende geloof geskenk om hulle daardeur onfeilbaar salig te maak. Dit wil sê: *Dit was die wil van God dat Christus deur die bloed van die kruis—waarmee Hy die nuwe verbond bevestig het—uit elke stam, volk, geslag en taal hulle en hulle alleen kragdadiglik sal verlos wat van ewigheid af tot die saligheid uitverkies en deur die Vader aan Hom gegee is*. Ook was dit die wil van God dat Christus aan hulle geloof sal gee wat Hy, soos ook die ander saligmakende gawes van die Heilige Gees, deur sy dood vir hulle verwerf het. Verder dat Hy hulle van al hulle sondes—sowel die erfsonde as die werklike sonde wat na en voor die geloof begaan is—deur sy bloed sal reinig. Ten slotte dat Hy hulle tot die einde toe getrou sal bewaar en uiteindelik sonder enige vlek of rimpel in heerlijkheid by Hom sal neem.³

In lyn met Christus se uitspraak in Matt.26:28 word hier bely dat die bloed van Christus in die nuwe verbond vir 'baie' (πολύς) uitgestort is en nie vir 'al' nie. Die 'baie' is die 'wat van ewigheid af tot die saligheid uitverkies en deur die Vader aan Hom gegee is ...uit elke stam, volk, geslag en taal'. En dan voeg die DL uitdruklik by 'en aan hulle alleen'. Hier vind ons ook die Skrif se organiese verbondstaal 'uit elke stam, volk, geslag en taal' wat ook vir die behandeling van ons probleemstelling dan beteken dat die uitverkorenes versamel word nie net uit volwassenes nie maar ook uit kinders. D.w.s nie alle volwassenes en alle kinders nie, maar alle uitverkore volwassenes en uitverkore kinders deur die geslagte onder verskillende volke, is deel van God se genadeverbond.

Omdat die mens nie kan en mag oordeel oor die harte en onderskei tussen uitverkorene en nie-uitverkorene nie, daarom word die verbondsteken aan alle kinders van gelowiges *bedien*, kop-vir-kop, o.g.v. God se bevel en omdat God juis sy uitverkore volk, sy kerk versamel deur die geslagte op 'n organiese verbondsmatige wyse. Die ware kerk word voortgesit in die gelowiges, die uitverkorenes:

³ Kursief bygevoeg.

"In die gelowiges bestaan die gesinne voort ... Die gemeenskap word gered in die kerk, nie individue nie." (Snyman, *'n Lig vir die Volke*. Potchefstroom: Pro Rege-Pers. 1969: 11-34).

Met die bediening van die doop aan alle kinders van gelowiges bely ons dus nie dat alle kinders wat gedoop word kinders van die belofte en deel van die genadeverbond is nie (Rom.9:6-8), want dit is wat Rome en die Arminiane leer, soos ons dit verwerp in DL 2.V2, 4 en 5,

Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Dit was nie die doel van die dood van Christus om die nuwe verbond van die genade *werklik deur sy bloed te bevestig nie*. Dit was eenvoudig maar om vir die Vader die reg te verwerf om opnuut met die mense 'n verbond van die genade of van die werke, net soos Hy wil, te kan sluit. Die Sinode leer: Dit is immers in stryd met die Skrif, wat leer dat Christus Borg en Middelaar geword het van 'n beter, dit wil sê, van die nuwe verbond (Heb. 7:22) en dat 'n testament eers by 'n sterfgeval geldig is (Heb. 9:15, 17).

Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: God die Vader het 'n nuwe genadeverbond met die mense deur die tussenkoms van die dood van Christus gesluit. Hierdie verbond bestaan nie daarin dat ons deur ons geloof, vir sover dit die verdienste van Christus aanneem, voor God regverdig en salig gemaak word nie. Dit bestaan daarin dat God, nadat Hy die eis van die volmaakte gehoorsaamheid van die Wet afgeskaf het, *nou die geloof self en die onvolmaakte geloofsgehoorsaamheid as volmaakte gehoorsaamheid aan die Wet beskou* en dit dan uit genade waardig ag om dit met die ewige lewe te beloon. Die Sinode leer: Hierdie mense weerspreek die Skrif: Hulle word deur sy genade sonder verdienste geregverdig deur die verlossing wat in Christus Jesus is. Hom het God voorgestel in sy bloed as 'n versoening deur die geloof (Rom. 3:24-25). Met die goddelose Socinus voer hulle 'n nuwe en vreemde leer oor die regverdiging van die mens voor God in. Dit is in stryd met die eenstemmige belydenis van die hele kerk.

Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: *Alle mense* is in die staat van die versoening en in die genade van die verbond opgeneem, sodat niemand vanweë die erfsonde aan die verdoemenis skuldig is of verdoem moet word nie maar dat alle mense van hierdie sondeskuld vry is. Die Sinode leer: Hierdie mening is in stryd met die Skrif, wat verklaar dat ons van nature kinders van die toorn is (Ef. 2:3).

Die DL se verwerping van enige 'voorwaardelike' aspek van die redding in Christus en die genadeverbond word in die volgende uitsprake ondubbelsinnig en duidelik verwerp:

Daarom verwerp die Sinode die dwaling van hulle wat leer: Die volharding van die ware gelowiges is nie 'n vrug van die uitverkiesing of 'n gawe van God wat deur die dood van Christus verwerf is nie. *Dit is 'n voorwaarde (soos hulle dit sê) van die nuwe verbond wat die mens, voor sy finale uitverkiesing en regverdiging deur sy vrye wil moet volbring*. Die Sinode leer: Die Heilige Skrif getuig immers dat die volharding die vrug van die uitverkiesing is en dat dit deur die krag van die dood, die opstanding en die voorbidding van Christus *aan die uitverkorenes* gegee word: Die uitverkorenes het dit verkry en die ander is verhard (Rom. 11:7); Ook Rom. 8:32-35: Hy wat selfs sy eie Seun nie gespaar het nie, maar Hom vir ons almal oorgegee het, hoe sal Hy nie saam met Hom ons ook alles genadiglik skenk nie? Wie sal beskuldiging inbring teen die uitverkorenes van God? God is dit wat regverdig maak. Wie is dit wat veroordeel? Christus is dit wat gesterf het, ja, meer nog, wat ook opgewek is, wat ook aan die regterhand van God is, wat ook vir ons intree. Wie sal ons skei van die liefde van Christus? – 5.V1

... Die oorsaak van hierdie genadige uitverkiesing is inderdaad slegs die welbehag van God. Dit bestaan nie daarin dat Hy uit alle moontlikhede *sekere menslike hoedanighede of dade as 'n voorwaarde vir die saligheid* uitgekies het nie. Dit bestaan wel hierin dat Hy sekere, bepaalde mense uit die hele menigte van sondears as sy eiendom aangeneem het. Soos geskrywe is: Toe kinders nog nie gebore was en nog geen goed of kwaad gedoen het nie..., is vir haar (nl. Rebekka) gesê: Die oudste sal die jongste dien. Soos geskrywe is: Jakob het Ek liefgehad en Esau het Ek gehaat (Rom. 9:11-13); en: Daar het gelowig geword almal wat verordineer was tot die ewige lewe (Hand. 13:48). – 1.10

Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die uitverkiesing van God tot die ewige lewe is veelsoortig: die een is algemeen en onbepaald, die ander is besonder en bepaald. Laasgenoemde val weer in twee dele uiteen: Dit is óf onvolkome, herroeplike, nie-beslissende en *voorwaardelike* uitverkiesing, óf 'n volkome, onherroeplike en volstreckte uitverkiesing. Verder: Daar is een uitverkiesing tot die geloof en 'n ander tot die saligheid, dit wil sê daar kan 'n uitverkiesing tot die regverdigmakende geloof wees sonder dat daar 'n beslissende uitverkiesing tot die saligheid hoef te wees. Die Sinode leer: Dit is 'n versinsel van die menslike verstand wat buite die Skrif om uitgedink is. Dit vernietig die leer van die uitverkiesing en verbreek hierdie goue ketting van ons saligheid: Die wat Hy vantevore verordineer het, dié het Hy ook geroep; en die wat Hy geroep het, dié het Hy ook geregverdig; en die wat Hy geregverdig het, dié het Hy ook verheerlik (Rom. 8:30). – 1.V2

Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die welbehae en voorneme van God, waarvan die Skrif in die leer van die uitverkiesing melding maak, bestaan nie daarin dat God sekere bepaalde mense bo ander uitverkies het nie. Dit bestaan daarin dat God *uit alle moontlike voorwaardes—soos byvoorbeeld die werke van die wet—of uit die orde van alle dinge die wesenlike onverdienstelike daad van die geloof* en die onvolmaakte gehoorsaamheid daaraan tot 'n voorwaarde vir die saligheid uitverkies het. Dit sou Hy dan genadiglik as 'n volkome gehoorsaamheid wou reken en dit waardig wou ag om met die ewige lewe te beloon. Die Sinode leer: Hierdie skadelike dwaling maak die welbehae van God en die verdienste van Christus kragtelos. Terselfdertyd word die mense deur nuttelose vrae van die waarheid van die genadiglike regverdigmaking en van die eenvoud van die Skrif weggelei. Daarmee word hierdie uitspraak van die apostel as onwaar bestempel: God het ons geroep met 'n heilige roeping, nie volgens ons werke nie, maar volgens sy eie voorneme en genade wat ons van ewigheid af in Christus geskenk is (2 Tim. 1:9). – 1.V3

Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: *Die voorwaarde wat vir die uitverkiesing tot die geloof vereis word*, is dat 'n mens die lig van die natuur reg moet gebruik en vroom, klein, nederig en geskik vir die ewige lewe moet wees—asof die uitverkiesing in enige opsig van hierdie dinge sou afhang. Die Sinode leer: Dit klink na Pelagius en is in stryd met die leer van die apostel waar hy skrywe: Ons het vroeër gewandel in die begeerlikhede van ons vlees toe ons die wil van die vlees en van die sinne gedoen het; en ons was van nature kinders van die toorn net soos ook die ander. Maar God wat ryk is in barmhartigheid, het ons deur sy grote liefde waarmee Hy ons liefgehad het, ook toe ons dood was deur die misdade, lewend gemaak saam met Christus—uit genade is julle gered—en saam opgewek en saam laat sit in die hemele in Christus Jesus, sodat Hy in die eeue wat kom, kan betoon die uitnemende rykdom van sy genade in goedertierenheid oor ons in Christus Jesus. Want uit genade is julle gered, deur die geloof, en dit nie uit julleself nie: dit is die genade van God; nie uit die werke nie, sodat niemand mag roem nie (Ef. 2:3–9). – 1.V4

Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Die onvolkome en nie-beslissende uitverkiesing van spesifieke mense tot saligheid het tot stand gekom uit die vooruitgesiene geloof, bekering, heiligheid en vroomheid, wat óf net begin het óf al 'n tyd lank geduur het. Die volkome en beslissende uitverkiesing het egter tot stand gekom uit die volharding in die vooruitgesiene geloof, in bekering, heiligheid en vroomheid tot die einde toe. Dit is die waarde van die genade en die evangelie waarvolgens hy wat uitverkies word, waardiger is as hy wat nie uitverkies word nie. *Die geloof, geloofsgehoorsaamheid, heiligheid, vroomheid en volharding is dus nie vrugte of gevolge van die onveranderlike uitverkiesing tot heerlijkheid nie maar noodsaaklike voorwaardes daarvoor en oorsake daarvan.* In die geval van uitverkorenes is dit vooraf vereis en vooruitgesien asof hulle dit reeds volbring het. Die Sinode leer: Dit is in stryd met die hele Skrif, wat hierdie en dergelike uitsprake telkens weer in ons ore en harte inskerp: Die uitverkiesing is nie uit die werke nie, maar uit Hom wat roep (Rom. 9:1). Daar het gelowig geword almal wat verordineer was tot die ewige lewe (Hand. 13:48). Hy het ons uitverkies ... om heilig ... te wees (Ef. 1:4). Julle het My nie uitverkies nie, maar Ek het julle uitverkies (Joh. 15:16). As dit deur genade is, is dit nie meer uit die werke nie (Rom. 11:6). Hierin is die liefde:

nie dat ons God liefgehad het nie, maar dat Hy ons liefgehad het en sy Seun gestuur het (1 Joh. 4:10). – 1.V5

Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Daar is in hierdie lewe geen vrug, geen besef en geen sekerheid van die onveranderlike uitverkiesing tot heerlikheid nie, *behalwe dié wat van 'n veranderlike en onsekere voorwaarde afhang*. Die Sinode leer: Nie alleen is dit ongerymd om te beweer dat daar 'n onsekere sekerheid is nie, maar dit stry ook met die ervaring van die heiliges. Uit die besef van hulle uitverkiesing verheug die heiliges hulle saam met die apostels en roem hulle in hierdie weldaad van God (Ef. 1). In gehoorsaamheid aan Christus verbly hulle hulle saam met die dissipels dat hulle name in die hemel opgeskrywe is (Luk. 10:20). Ook stel hulle die besef van hulle uitverkiesing teenoor die vure pyle van die aanvalle van die duiwel, terwyl hulle vra: Wie sal beskuldiging inbring teen die uitverkorenes van God ? (Rom. 8:33). -1.V7

Die Sinode verwerp die dwaling van hulle wat leer: Christus het deur sy voldoening vir niemand met sekerheid die saligheid verdien nie; ook nie die geloof waardeur hierdie voldoening van Christus kragdadig tot saligheid toegeëien word nie. Hy het, daarenteen slegs die mag, of die volkome wil vir die Vader verwerf *om opnuut met die mense te handel en om nuwe voorwaardes*, soos Hy wil, voor te skrywe. Die uitvoering daarvan sou van die vrye wil van die mens afhang. Dit sou dus kon gebeur dat óf niemand óf alle mense dit sou vervul. Die Sinode leer: Hierdie mense minag die dood van Christus geheel en al en aanvaar op geen wyse die vernaamste vrug of weldaad wat daardeur verkry is nie. Hulle roep weer die dwaling van Pelagius uit die hel terug. – 2.V3

Ten einde is nie net die verbond op die spel nie, maar ook kerkbeskouing. As elke kind en elke volwassene wat die doop ontvang deel is van die verbond en kerk, dan is die belydenis oor die kerk in NGB art.29 verkeerd, wat sê: "Ons praat hier nie van die huigelaars wat in die kerk met die goeies vermeng is en tog nie aan die kerk behoort nie alhoewel hulle uiterlik daarin is", en eindig ons weer by Rome wat deur die doop almal deel van die kerk van Christus maak.

In die Nederlandse Geloofsbelydenis, by artikel 27 en 28 bely ons as volg wie die kerk is:

Ons glo en bely 'n enige katolieke of algemene kerk, 'n heilige vergadering van almal wat waarlik in Christus glo, wat almal hulle volle saligheid in Jesus Christus verwag en in sy bloed gewas is, geheilig en verseël deur die Heilige Gees. Hierdie kerk was daar van die begin van die wêreld af en sal daar tot die einde wees, want Christus is 'n ewige Koning, wat nooit sonder onderdane kan wees nie. ... Ons glo—aangesien hierdie heilige vergadering 'n versameling is van hulle wat verlos word.

In die Heidelbergse Kategismus, in vraag en antwoord 54 bely ons as volg oor die 'heilige algemene Christelike kerk':

Dat die Seun van God uit die hele menslike geslag vir Hom 'n gemeente wat tot die ewige lewe uitverkies is, deur sy Gees en Woord in die eenheid van die ware geloof van die begin van die wêreld af tot die einde toe vergader, beskerm en onderhou en dat ek daarvan 'n lewende lid is en ewig sal bly.

In hierdie belydeniskrifte word die volgende aspekte bevestig:

- die kerk en sy lede staan vas volgens God se uitverkiesing
- die kerk word in die geskiedenis vergader deur die Gees en Woord (onder alle volke deur die geslagte)
- Christus sal Sy kerk altyd in stand hou.
- God se beloftes staan vas in en deur Christus.

Die kerk as die liggaam van Christus, is 'n organiese geheel, van wie die lede voor die grondlegging van die wêreld uitverkies is, en deur die Seun van God deur sy Gees en Woord deur al die eeue uit al die

nasies van die wêreld vergader word,⁴ en haarself manifesteer op die aarde in die vergadering van die gelowiges en hul nageslag.⁵

Uit die bestudering van die verbond in die belydenis is die konklusie ook dat die verbond nie voorwaardelik is nie maar onvoorwaardelik. Die reformatore het die onvoorwaardelike uitverkiesingsleer en onvoorwaardelike verbondsleer gehandhaaf teenoor beide Rome en die Arminiaanse Anabaptiste.

By voorstanders van die VVB is daar dikwels die misverstand dat die beperking van die belofte tot die uitverkorenes beteken dat slegs aan hulle en nie aan almal die Evangelie *verkondig* moet word nie. Dit is natuurlik 'n valse aanleiding, *eerstens*, omdat dit onmoontlik is om net aan die uitverkorenes die belofte verkondig, aangesien ons nie in die harte kan kyk nie en ook nie oor die harte mag oordeel nie, en, *tweedens*, omdat ons wel die Evangelie aan alle mense moet bring met die oproep tot geloof en bekering in die Christus. Die feit dat ons dit aan almal verkondig, beteken egter nie almal gaan gered word nie, netsoos die bediening van die doop en nagmaal nie beteken dat almal deel het aan die inhoud (onsigbare genadegawes, NGB art.34) daarvan nie. Aangaande die Nagmaalsbediening lees ons in die belydenis (NGB art.35):

Nou het die wat weergebore is, tweërlei lewe in hulle: die een liggaamlik en tydelik, wat hulle van hulle eerste geboorte saamgebring het en wat alle mense besit; die ander geestelik en hemels, wat aan hulle gegee word in die tweede geboorte, wat deur die Woord van die evangelie in die gemeenskap van die liggaam van Christus plaasvind. Almal deel nie in hierdie lewe nie, maar slegs die uitverkorenes van God. ... Verder, hoewel die sakramente en die sake waarvan hulle tekens is, bymekaar hoort, word nie beide deur alle mense ontvang nie. Die goddelose mens ontvang wel die sakrament tot sy verdoemenis, maar hy ontvang nie die waarheid van die sakrament nie.

Aangaande die verkondiging, wat aan alle mense moet uitgaan, lees ons in HK:

Vraag 84: Hoe word die koninkryk van die hemel deur die verkondiging van die heilige evangelie oop- en toegesluit ?

Antwoord: Volgens die bevel van Christus word *aan die gelowiges* gesamentlik en afsonderlik verkondig en openlik betuig dat al hulle sondes hulle waarlik deur God ter wille van die verdienste van Christus vergewe is so dikwels *as wat hulle die belofte* van die Evangelie met 'n ware geloof aanneem. Daarenteen word aan al die ongelowiges en huigelaars verkondig dat die toorn van God en die ewige verdoemenis op hulle rus solank hulle hulle nie bekeer nie. Volgens hierdie getuienis van die evangelie sal God sowel in hierdie as in die toekomstige lewe oordeel.

Hier word dit duidelik gestel dat die belofte vir die gelowiges is en so aan hul verkondig moet word. En dit is juis wat plaasvind deur die bediening van die Verbond in die geskiedenis. God se kinders word vergader deur die verkondiging van sy Woord. Daarom kan saamgestem word met Bavinck se 'samenhang tussen verbond en uitverkiesing', nl.:

"dat God de uitverkiezing uitvoert in de weg van het verbond, maar ook dat het verbond de weg beschrijft waarlangs de uitverkorenen tot hun bestemming worden geleid. 'Verkiezing en verbond zijn daarom niet te onderscheiden als een engere en ruimere kring, want zij omvatten beide dezelfde personen.'" (Van Genderen, 1992: 25).

Dit is niks anders as wat ons leer by Paulus in die Heilige Skrifte nie:

⁸ Skaam jou dan nie oor die getuienis van onse Here of oor my sy gevangene nie, maar ly saam verdrukkinge vir die evangelie na die krag van God ⁹ wat ons gered en geroep het met 'n heilige roeping, nie volgens ons werke nie, maar volgens sy eie voorneme en genade wat ons *van*

⁴ Onder beide volwassenes en kinders.

⁵ Dus: onder beide volwassenes en kinders. Sien Herman Hoeksema, *Reformed Dogmatics* (Grand Rapids, MI: RFPA, 1985)

*ewigheid af in Christus Jesus geskenk is,*¹⁰ maar wat nou geopenbaar is deur die verskyning van ons Verlosser, Jesus Christus, wat die dood tot niet gemaak het en die lewe en die onverderflikheid aan die lig gebring het deur die evangelie,¹¹ waarvoor ek aangestel is *as prediker* en apostel en leraar van die heidene. – 2 Tim.1

¹⁰ Daarom verdra ek alles *ter wille van die uitverkorenes*, sodat hulle ook die verlossing wat in Christus Jesus is, kan verkry met die ewige heerlijkheid. ¹¹ Dit is 'n betroubare woord; want as ons met Hom gesterf het, sal ons ook met Hom lewe. ¹² As ons verdra, sal ons met Hom regeer. As ons Hom verloën, sal Hy ons ook verloën. ¹³ *As ons ontrou is, Hy bly getrou*, Hy kan Homself nie verloën nie. – 2 Tim.2

PAULUS, 'n dienskneg van God en 'n apostel van Jesus Christus, volgens die geloof van die uitverkorenes van God en die kennis van die waarheid wat na die godsaligheid is,² in die hoop van die ewige lewe wat God, wat nie kan lieg nie, *van ewigheid af beloof het*,³ en op die regte tyd sy woord bekend gemaak het *deur die prediking* wat aan my toevertrou is, ooreenkomstig die gebod van God ... – Tit.1

Konklusie: Die gereformeerde belydenis en formule, in navolging van die Skrif, wys op 'n onvoorwaardelike genadeverbond in Jesus Christus.